

ČASOPIS "NATURA CROATICA" I NJEGOVA ULOGA U PROMICANJU MUZEJSKE DJELATNOSTI

JOSIP BALABANIĆ, DARIJA ČALETA, MARIJA VUKOVIĆ □ Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

IM 32 (3-4) 2001.
TEMA BROJA
TOPIC OF THIS VOLUME

O POKRETANJU ČASOPISA "NATURA CROATICA".

Godine 1990. rješenjem Ministarstva znanosti, tehnologije i informatike osnovana je Znanstveno-istraživačka jedinica Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja, a zatim je Muzej upisan u Upisnik znanstvenih pravnih osoba Republike Hrvatske (1996.). Uz mogućnost pokretanja znanstvenih projekata, otvorena je i mogućnost pokretanja znanstvenoga i stručnoga muzejskoga glasila. Tako je 1992. godine svjetlo dana ugledao prvi volumen časopisa *Natura Croatica*. Treba pripomenuti da u 150 godina organizirane muzejske prirodoslovne djelatnosti u Hrvatskoj (tu su uključeni i prirodoslovni muzeji, odnosno odjeli, u Rijeci, Splitu, Zadru, Dubrovniku, Varaždinu) nikad nije bilo sličnog časopisa.

O svrsi i koncepciji časopisa. Časopis *Natura Croatica* zamišljen je kao znanstveno i stručno glasilo u kojem bi se objavljivali rezultati prirodoslovnih (geoloških i bioloških) istraživanja u Hrvatskoj, a koji su od interesa za rad prirodoslovaca muzealaca i mogu pomoći pri razrješavanju raznih pitanja muzejske djelatnosti (prikupljanje materijala, stručna i znanstvena obrada zbirki, uređivanje i izlaganje muzejskih predmeta). Posebna želja izdavača bila je i to da ovaj časopis bude pristupačan i poticajan što većem broju mladih prirodoslovaca. Zamišljeno je da *Natura Croatica* također bude mjesto objavljivanja radova iz područja muzeologije i muzeografije, kao i kritičkih članaka o razvoju muzejskih prirodoslovnih struka, osvrt na izložbe i skupove muzealaca, zatim osvrt i recenzija knjiga iz područja prirodoslovlja, bibliografija preminulih prirodoslovaca i sl.

Sami radovi su podijeljeni u sljedeće kategorije: izvorni znanstveni rad, pregledni rad i kratko priopćenje. Svaki rad, prije objavljivanja, mora dobiti dvije pozitivne recenzije od kojih je obavezno bar jedna inozemna. Časopis izlazi na engleskom jeziku da bi postigao što veću zastupljenost u svjetskim znanstvenim bazama, te da bi se mogla ostvariti razmjena časopisa s inozemnim institucijama.

Prvi volumen časopisa *Natura Croatica* objavljen je 1992. godine u jednom svesku koji je u bibliotekarskom smislu zapravo bio dvobroj. Međutim, već

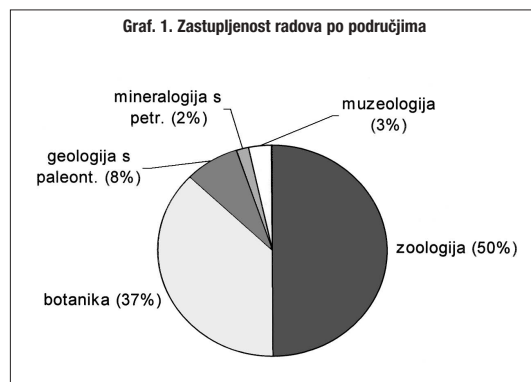
UDK 593.72:57.017(262.3-497.5) ISSN 1330-3430	
Natura Croatica	
PERIODICUM MUSEI HISTORIAE NATURALIS CROATICI ČASOPIS HRVATSKOGA PRIRODOSLOVNOG MUZEJA	
NAT. CROAT. VOL. 10 No 4 247-426 ZAGREB December 31, 2001	
CONTENTS / SADRŽAJ	
Original scientific papers / Izvorni znanstveni radovi	
GOVORČIN, D. P., JURACIĆ, M., HORVATINČIĆ, N. & ONOFRI, V. Holocene sedimentation in the Soline Channel (Mijet Lakes, Adriatic Sea)	247
PANDŽIĆ, M., FRANJIĆ, J., TRINAJSTIĆ, I., ŠKVRČIĆ, Ž. & STANČIĆ, Z. The most recent state of affairs in the distribution of some neophytes in Croatia	259
MILOVIĆ, M. A contribution to the knowledge of the neophytic flora of the County of Šibenik and Knin (Dalmatia, Croatia)	277
LEPEDIŠ, H., CESAR, V. & HAS-SCHÖN, E. The effect of disturbed mineral nutrition on <i>Picea omorika</i> Pančić needles – a single case study	293
TRINAJSTIĆ, I., FRANJIĆ, J. & ŠKVRČIĆ, Ž. Water plant and swamp vegetation of Virovi in Posavina (Croatia)	305
DOLENEC, Z. Intraspecific nest parasitism in the starling (<i>Sturnus vulgaris</i>) in northwestern Croatia	315
Review papers / Pregledni radovi	
LUKAČ, G. & BALIĆ, M. Diversity and richness of the Ornithological collection of the wider Dubrovnik area (Croatia)	321
NOVOSEL, M. & POŽAR-DOMAC, A. Checklist of Bryozoa of the Eastern Adriatic Sea	367
short communication / kratko priopćenje	
TOPIĆ, J. & ILIJANIĆ, L. <i>Carex pulicaris</i> L. (Cyperaceae), a new species in Croatian flora	423

u drugoj godini izlaženja, zbog velike količine pristiglih radova i dobre prihvaćenosti časopisa, uredništvo uviđa nužnost izlaženja u dva broja godišnje unutar jednog volumena. Uz treći volumen časopisa *Natura Croatica* izašli su i prvi suplementi unutar dva odvojena niza nazvana *Flora Croatica* i *Fauna Croatica*. Oni predstavljaju početak izrade cjelovitog popisa hrvatske flore i faune. Ubrzo su u sklopu časopisa objavljeni i probani i recenzirani radovi s tri međunarodna znanstvena skupa.¹

Časopis je sve bolje prihvaćen; na adresu uredništva stiže sve veći broj kvalitetnih radova. Uspostavljena je bogata razmjena s prirodoslovnim institucijama u zemlji i inozemstvu, pa se velika vrijednost časopisa *Natura Croatica* očituje i u tome što u razmjeni za njega u knjižnicu HPM-a redovito stiže 218 naslova iz područja biologije i geologije iz cijeloga svijeta. Sve navedeno uvjetovalo je odluku uredništva da *Natura Croatica* od

sl.1 Naslovnica časopisa "Natura Croatica"

¹ Treća međunarodna konferencija o puhovima u Mošćeničkoj Dragi 1996.; Treći međunarodni simpozij o lacertidama Mediteranskog bazena u Cresu 1998.; i Četrnaesti međunarodni simpozij o biospeleologiji u Makarskoj 1999.

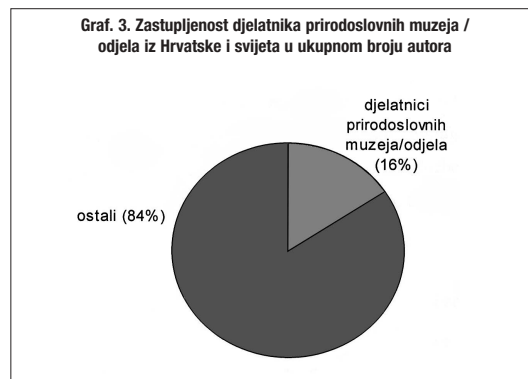
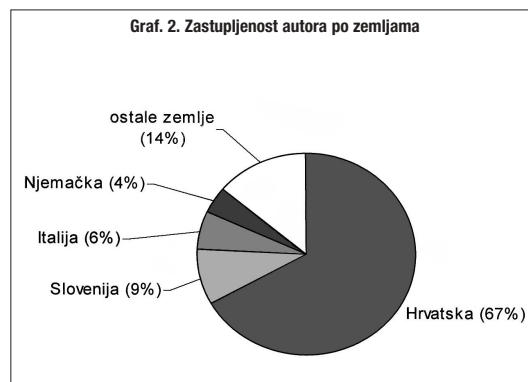
1995. počne izlaziti četiri puta godišnje. Tako je do sada izišlo 10 volumena ili godišta, s ukupno 34 broja u kojima je objavljen 241 znanstveni rad domaćih i inozemnih autora, te 9 dodataka ili suplemenata. (Tab. 1)

O SADRŽAJU RADOVA I SURADNICIMA. Iako je časopis *Natura Croatica* pokrenut s prvenstvenom namjerom da se u njemu objavljuju znanstveni i stručni radovi prirodoslovaca - muzealaca, a koji su vezani uz prikupljanje i obradu muzejskih zbirki, s vremenom je postao otvoren za sve radove koji donose rezultate prirodoslovnih (bioloških i geoloških) istraživanja Hrvatske i drugih zemalja. Tematika radova obuhvaća područja botanike, zoologije, geologije s paleontologijom, mineralogije s petrografijom s naglaskom na ekologiji, morfologiji, sistematici i stratigrafiji, a sve to u izravnoj ili neizravnoj vezi s radom na muzejskim zbirka. (Tab. 2) *Natura Croatica* je, dakle, multidisciplinarni prirodoslovni muzejski časopis.

Najveći dio čine radovi iz područja zoologije, a slijede radovi iz botanike, geologije s paleontologijom, zatim radovi koji se bave određenim muzejskim zbirka, a najmanji je broj radova iz mineralogije i petrografije (Graf. 1). Suplementi donose popise vrsta hrvatske flore i faune, čime se dokumentira bogatstvo biološke raznolikosti naše zemlje i priprema temelj za izradu Flore Hrvatske i Faune Hrvatske.

Časopis *Natura Croatica* je izuzetno dobro prihvaćen od hrvatske sveučilišne i znanstvene zajednice (Čaleta & Balabanić, 1998), a posebno važnim držimo da je otvoren i poticajan mladim prirodoslovcima koji u njemu imaju prilike objaviti prve rezultate svog rada. Od 1992. do 2001. u časopisu je svoje radove objavilo 257 autora, od toga 171 iz Hrvatske, a 86 iz inozemstva (Graf. 2).

Među 20 zemalja svijeta, iz kojih su znanstvenici čiji su radovi do kraja 2001. godine objavljeni u časopisu *Natura Croatica*, najzastupljeniji su autori iz Slovenije (21), Italije (16) i Njemačke (11). Iz ostalih zemalja zastupljeni su: Mađarska (4), Francuska (3), Bosna i Hercegovina (3), Španjolska (3), Poljska (3), Japan (3), Belgija (2), Švicarska (2), Velika Britanija (2), Austrija (2), SAD (2), Australija (1), Novi Zeland (1), Portugal (1),

Nizozemska (1), Litva (1), Švedska (1), Rusija (1).

Natura Croatica je dobro prihvaćena i među prirodoslovcima-muzealcima, pa tako od ukupno 40 autora iz muzeja (Graf. 3), 27 autora dolaze iz hrvatskih prirodoslovnih muzeja i muzejskih odjela, a 13 iz inozemnih. (Tab. 3)

O RAZMJENI ČASOPISA I ZASTUPLJENOSTI U ZNANSTVENIM BAZAMA. Budući da je zastupljenost nekog časopisa u sekundarnim publikacijama jedan od pokazatelja važnosti tog časopisa za širu znanstvenu zajednicu, glavni cilj uredništva i Savjeta časopisa *Natura Croatica* ulazak je u što veći broj vodećih baza iz bioznanosti i geoznanosti. Kako bi se približilo željenom cilju, uredništvo sve članke podvrgava međunarodnom recenziranju i poštuje vrlo stroge kriterije glede kontinuiteta izlaženja pojedinih brojeva, kvalitete sadržaja i sažetaka radova, a od vol. 6 (1997.) svi se radovi objavljuju isključivo na engleskom jeziku, dok ih je do tada povremeno bilo i na njemačkom jeziku. Danas je *Natura Croatica* zastupljena u sljedećim svjetskim bazama podataka: Biological Abstracts®, BIOSIS Previews®, Zoological Record, Aquatic Sci. & Fish. ABS, Cab ABS, Cab Health, Geobase^(TM), Life Science Coll., Pollution ABS, Water Resources ABS, Adriamed ASFA i Referativniy Zhurnal.

Tijekom dosadašnjeg izlaženja časopisa *Natura Croatica* uspostavljena je vrlo značajna i bogata razmjena sa srodnim muzejskim i ostalim prirodoslovnim

Tab. 2: Analiza radova objavljenih u časopisu *Natura Croatica* objavljenih po znanstvenim područjima

Znanstveno područje	1/1992.	2/1993.	3/1994.	4/1995.	5/1996.	6/1997.	7/1998.	8/1999.	9/2000.	10/2001.
Zoologija	4	4	6	9	12	24	14	24	10	13
Botanika	2	3	3	6	10	11	12	16	11	16
Geologija s paleont.	3	3	2	2	3	1	1	1	2	1
Mineralogija s petrogr.		1	1	1						1
Muzeologija	1	1			1		1	2		2

Tab. 1: Prikaz periodičnosti izlaženja pojedinih volumena časopisa *Natura Croatica*

Vol.	Godina	Brojevi	Broj radova	Suplementi
	1992.	dvobroj	11	
2	1993.	1, 2	12	
3	1994.	1, 2	12	1, 2
4	1995.	1, 2, 3, 4	17	
5	1996.	1, 2, 3, 4	26	1
6	1997.	1, 2, 3, 4	36	1
7	1998.	1, 2, 3, 4	28	1, 2, 3
8	1999.	1, 2, 3, 4	43	
9	2000.	1, 2, 3, 4	24	1, 2
10	2001.	1, 2, 3, 4	32	
Ukupno: 10		34	241	9

Tab. 3: Broj autora po pojedinim muzejima iz Hrvatske i svijeta

Ime muzeja	Broj autora
HPM, Zagreb	20
Prirodoslovni muzej Rijeka	4
Museum Alexander König, Bonn	3
Notranjski muzej Postojna	2
Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana	2
Prirodoslovni muzej, Beč	2
Narodni muzej Zadar	1
Prirodoslovni muzej Split	1
Gradski muzej Varaždin	1
Mađarski prirodoslovni muzej, Budimpešta	1
Prirodoslovni muzej Ferrara	1
Prirodoslovni muzej Trst	1
Regionalni prirodoslovni muzej u Torinu	1

institucijama u Hrvatskoj i svijetu, pa se *Natura Croatica* šalje na 262 adrese u 42 zemlje svijeta (Europa, Azija, Sjeverna i Južna Amerika, Australija, Afrika) te na 67 adresa u Hrvatskoj. Časopis primaju 102 muzejske institucije u zemlji i inozemstvu. Kao što smo već spomenuli, razmjenu u knjižnicu Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja pristiže 218 naslova časopisa.

O ČASOPISU "NATURA CROATICA" I NOVIM MEDIJIMA.

U vremenu sve veće zastupljenosti Interneta i e-publikacija u svakodnevnom znanstvenom i stručnom radu, ali i u skladu s mogućnostima koje nam zasad stoje na raspolaganju, časopis *Natura Croatica* dostupan je i u elektroničkom obliku, na stranicama Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja, i to u obliku sažetaka radova (www.hpm.hr/natura.htm). Kako u budućnosti uredništvo namjerava izdavati pojedine volumene i suplemente časopisa i u elektroničkom obliku, napravljena je probna verzija časopisa na CD ROM-u. Baza podataka koju donose tri suplementa *Flora Croatica* te suplement "Kartiranje flore Hrvatske: mogućnosti i standardi" dostupni su korisnicima i mogu se pretraživati putem Interneta. (URL:http://hirc.botanic.hr/croflora_hr/tax_default.asp)

LITERATURA

- Balabanić, J. (1993): *Prirodna znanost u istraživanjima, potkvatima i idejama prirodoslovca Spiridiona Brusine*, Radovi Leksikografskog zavoda "Miroslav Krleža" 3, 187-201.
- Balabanić, J. (1998): *Prirodoslovni muzejski predmet - pokretno kulturno dobro*. U: Balabanić, J., Krizmanić, K. & Vuković, M. (ur.): *Naš museum: zbornik radova sa znanstvenog skupa 150 godina od utemeljenja Hrvatskoga narodnog muzeja u Zagrebu, 1846.-1996.*, Zagreb, 12.-14. studenog 1996., 321-326.
- Balabanić, J., Čaleta, D. & Vuković, M. (1998): *Prirodoslovni muzeji i znanstveni rad*. *Informatica Museologica* 29(3-4), 47-54.
- Čaleta, D. (1998): *Iz povijesti knjižnice Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja*. *Informatica Museologica* 29(1-2), 45-50.
- Čaleta, D. & Balabanić, J. (1998): *Natura Croatica - glasilo Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja*. Sveučilišni vjesnik 44(2-3), 139-143.

THE PUBLICATION "NATURA CROATICA" AND ITS ROLE IN THE PROMOTION OF MUSEUM ACTIVITIES

The *Natura Croatica* is a scientific journal published by the Croatian Museum of Natural History. Its publication was started in 1992, and a new issue is printed every three months. From the third volume onwards, two separate series are published along with the journal - *Flora Croatica* and *Fauna Croatica*.

The journal was envisaged as a scientific and professional museum bulletin, and its main aim was to publish scientific and professional articles by natural science museum workers who are involved in the collection and cataloguing of museum collections. Over time it became open to all articles that deal with the results of natural science research (biological and geological) from Croatia as well as from abroad. The scope of the articles that deal with the soil, the flora and fauna encompasses the disciplines of ecology, morphology, systematics, mineralogy, palaeontology, crystallography, stratigraphy and so on, all in a way that is, either directly or indirectly, linked with the museum collections. The supplements contain the lists of the types of flora and fauna. The journal has also been well received by the academic community in Croatian universities. We feel that it is especially important in that it is open to young natural scientists, for who it is an incitement because it offers them the opportunity of publishing the first results of their work.

We have also established an exchange programme with natural science institutions at home and abroad, so that *Natura Croatica* is sent to 320 addresses in 42 countries (in Europe, Asia, North and South America, Australia, Africa). The articles must be written in English, and, before publication, have to receive two positive reviews, at least one of them from abroad. The journal is indexed in the following databases: Biological Abstracts ©, BIOSIS Previews ©, Zoological Record, Aquatic Sea. & Fish. ABS, Cab ABS, Cab Health, Geobase TM, Life Science Coll., Pollution ABS, Water Resources ABS, Adriamed ASFA and Referativniy Zhurnal.

Over the course of the ten years of its publication, the *Natura Croatica* journal has established a full exchange programme with similar institutions in Croatia and abroad, so that the library of the Croatian Museum of Natural History receives 225 publications from all over the world.